

ville tænke paa. Jeg har altsaa ikke iagttaget denne radikale Tendens hos os. Mine Venner pleie at le ad mig, naar jeg siger, at Bondestanden her i Landet er konservativ; men jeg vedbliver ikke desto mindre at have denne Overbevisning, og det vil nok vise sig, at det forholder sig saaledes. Fordi vi saaledes ikke ønske at gaa hastig frem, ønske vi dog imidlertid ikke at staa fuldstændig stille. Enhver, der staar stille, gaar tilbage; det gjælder ikke alene i det private Liv, men ogsaa i Statslivet. Det gaar ikke an at staa stille; Statsmaskineriet kan ikke staa stille; en saadan Stilstand frembringer alle Slags onde Ting, hvad jeg dog ikke skal gaa nærmere ind paa. Vort Statsliv er nu som et stillestaaende Vand, men Statsmaskineriet maa være en rivende Strøm; det maa altid være i Bevægelse, ellers gjør det ingen Gavn. Vi kunne ikke taale denne Stilstand; thi vi trænge til mange Ting. Først og fremmest trænge vi til at faae vort Befæringsvæsen ordnet, om end ganske vist paa en anden Maade end den, Ministeriet vil, paa en betryggende Maade, som stemmer med vore Forhold og med de Opgaver, for hvilke vi skulle arbejde. Vi trænge dernæst til, at Undervisningen i Skolerne bliver gennemført paa en helt anden Maade end for Liden. Vi bør, saa smaa som vi ere, søge at uddanne os til at blive et lille intelligent Folk, et andet Schweiz f. Ex.; paa den militære Løbebane høste vi jo ikke mange Laurbær mere. Vi trænge dernæst og ikke mindst til — og det undrer mig, at det aldrig er kommet paa Bane i denne Sal — en Regulering af vor Administration. Der er utallige Penge og Hænder i Bevægelse for at regjere os, maasse færre Hjerner end Hænder og Penge. Det er ganske vist et Forhold, som trænger overordentlig meget til Omordning; der er mangfoldige væsleste Embeder, hvor der kun er Lidt at bestille og Meget at fortjene, og der er mange, som ere overlæssede i Forhold til, hvad der er at fortjene. Jeg vil f. Ex. nævne alle de juridiske Embedsmænd hos os; de træffe virkelig et stort Læs og have mange byrdefulde og ansvarfulde Forretninger; men det er en Kjendsgjerning, at der sidder mange af disse Folk rundt omkring i Landet, som have altfor Lidt at leve af i Forhold til det, de udrætte. Det er ganske vist, at den Side af Salen, hvortil jeg nærmest maa regne mig, hidtil har vist sig at være noget knap med Hensyn til Embedsmændene. (Mobfigelse.) Naar, maasse er det ikke Tilfældet, men naar de samme ærede Medlemmer se, at der fra de Styrendes Side er Tilbøjelighed til at regulere Arbeidet og at sløfe de overflødige Kræfter,

wille de uden Tvivl sige, at Arbeidet er sin Løn værd og give Embedsmændene efter Fortjeneste. Jeg vil ikke tale om alle de Mænd, som fra den øverste til den nederste Blads besørge Skolegjæringen; de ere elendig aflagte, og det maa blive anderledes. Vi bør sørge for at beholde, hvad vi hidtil have haft, nemlig en retfindig og dygtig Embedsstand; men det ville vi ikke opnaa, naar vi ikke sørge for altid at lønne den efter Fortjeneste. Der har oftere været talt om de slesvigiske Embedsmænd. Det er en Kjendsgjerning, at der, saa længe vi vare i Slesvig, ikke var en eneste Embedsmand, som forgreb sig paa de offentlige Kasser; det er et godt Vidnesbyrd for Embedsstanden. Saaledes ere Forholdene imidlertid ikke nu i Slesvig og Holsten; nu kan man næppe tage en Avis i Gaanden uden at finde omtalt, at den og den Dag stod den eller den Amtsforvalter eller en lignende Embedsmand for Stranken, beskylt for at have berovet Kassen saa og saa Meget, eller at den og den er rømt til Amerika. Grunden til dette Fænomen maa søges deri, at Embedsmændene der nu ere saa utiltræffeligt aflagte imod tidligere. Der er ingen Tvivl om, at det maa være en Høgrundsetning at lønne godt — og det ville ogsaa mine Venner erkjende — naar man vil beholde en dygtig Embedsstand. At vor Embedsstand tidligere har drevet mere Politik, end ret og ønskelig er, kan vel Ingen fraga, men det hindrer ikke, at Principet maa fastholdes. — Der har under disse Dages Forhandling været saa liden Leilighed til at tale om de Sager, som egentlig ligge for. Der har været holdt mange alvorlige Foredrag om Politik, og jeg har glædet mig meget over at høre dem, men om Sagerne selv har der ikke været talt Meget. Jeg skal nu ikke i den ellefte Time fordybe mig videre i disse Sager; men der er dog enkelte Punkter, paa hvilke jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden. Der er talt en hel Del om, at Finantsstilstanden er saa overordentlig god, og det er ganske vist, at Statens Finantsvæsen er fortræffeligt; men jeg tror, det er gaaet tilbage med de Privates Finantsvæsen. Der er altid en vis Sammenhæng mellem disse Bevægelser. Bliver Statskassen rigere, bliver den private Mand fattigere, og jeg tror derfor ikke, man skal glæde sig saa overordentlig meget over Bestanden i Statskassen; den er aabenbart begrundet i, at vi overhovedet indføre flere Barer end vi udføre. Dette er bevist af Statistiken. Jeg har unegtelig ikke megen Tro paa Statistiken; jeg tror, at denne Videnskab er for ung til at